Lietas Nr. A420276913
Lietas arhīva Nr. AA43-0297-15/8

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2015.gada 16.martā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja I.Kaļiņina,
tiesnese S.Liniņa un tiesnese U.Mihailova,

piedaloties pieteicējam /pers. B/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Ieslodzījuma vietu pārvaldes pārstāvei /pers.S/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu par Daugavgrīvas cietuma administrācijas faktisko rīcību, nenodrošinot pieteicējam cilvēktiesību standartiem atbilstošus apstākļus Daugavgrīvas cietumā, morālā kaitējuma atlīdzināšanu, sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 26.septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. B/ iesniedza Ieslodzījuma vietu pārvaldē sūdzību par soda izciešanas apstākļiem Daugavgrīvas cietuma /numuri/kamerā un lūdza izmaksāt atlīdzinājumu.
Ieslodzījuma vietu pārvalde (turpmāk – pārvalde) ar 2012.gada 6.novembra lēmumu Nr.1/15.2-M/5136 (turpmāk – Lēmums) pieteicēja sūdzību noraidīja.
Lēmumā atzīts, ka pieteicēja minētajās kamerās nav konstatējams Latvijas Sodu izpildes kodeksa 77.pantā noteiktais dzīvojamās platības normu pārkāpums, Latvijas normatīvais regulējums nereglamentē prasības ventilācijai ieslodzījuma vietās un nenosaka pieļaujamos mikroklimata parametrus, kā arī neviens tiesību akts nenosaka, ka guļamvietu nevar ierādīt divstāvu gultas otrajā stāvā. Tādējādi nav konstatējama prettiesiska faktiskā rīcība un pieteicējam nav tiesību uz atlīdzinājumu.

[2] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Daugavgrīvas cietuma administrācijas faktisko rīcību, nenodrošinot pieteicējam cilvēktiesību standartiem atbilstošus apstākļus Daugavgrīvas cietuma /numuri/kamerā, morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 5000 apmērā.
Pieteikumā norādīti apstrīdēšanas iesniegumā minētie argumenti:
[2.1] kamerās ir antisanitāri apstākļi, pārapdzīvotība;
[2.2] pirmā stāva kamerās nav svaiga gaisa, jo logu vietā ir stikla bloki, otrā stāva kameru logiem priekšā uzmetinātas restes ar smalkiem caurumiem, pa kuriem pietiekamā daudzumā neieplūst gaisma un gaiss;
[2.3] tualetes nav atdalītas no pašas kameras, no tām nāk nepatīkama smaka, tualetēs nav sēdpodu, dabiskās vajadzības ir jānokārto tupus;
[2.4] kamerās ir divstāvu gultas, kurās guļot, tiek traucēts nakts miers, jo, vienam notiesātajam sakustoties, pamostas otrs notiesātais;
[2.5] grīdas segums nav krāsots, ir vienos caurumos, no griestiem birst apmetums, sienu caurumos ir redzams pelējums, uz sienām ir mitruma pēdas;
[2.6] izlietnes nav atdalītas no pārējās kameras telpas.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 26.septembra spriedumu pieteicēja pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.
[3.1] Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 95.pantā, Eiropas Padomes Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 3.pantā, Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 7. un 10.pantā ir nepārprotami nostiprināts cilvēka spīdzināšanas un necilvēcīgas izturēšanās aizliegums, tostarp nepieļaujot šādu izturēšanos arī pret ieslodzītām personām.
No Konvencijas 3.panta izrietošais valsts pienākums nodrošināt, lai visi ieslodzītie tiktu turēti apstākļos, kas ir savienojami ar cilvēka cieņu, lai soda izpildes veids nepakļautu attiecīgo personu tādas intensitātes grūtībām vai pārbaudījumam, kas pārsniedz neizbēgamo ieslodzījumam piemītošo ciešanu līmeni un lai, ņemot vērā ieslodzījuma praktiskās prasības, ieslodzītā veselība un labklājība tiktu adekvāti nodrošinātas *(Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2004.gada 2.decembra sprieduma lietā „Farbtuhs pret Latviju" 51.punkts, 2002.gada 15.jūlija sprieduma lietā „Kalašņikovs pret Krieviju" 95.punkts)*, nostiprināts Latvijas sodu izpildes kodeksa 4.panta otrās daļas 1.punktā.
Tādējādi no spīdzināšanas, necilvēcīgas vai pazemojošas apiešanās un sodīšanas aizlieguma izriet valsts pienākums nodrošināt ieslodzītajiem pienācīgus apstākļus ieslodzījuma vietā, un šādu apstākļu nenodrošināšana var radīt cilvēktiesību pārkāpumu.
[3.2] Izvērtējot, vai konkrētajā gadījumā ir būtiski ierobežotas pieteicēja cilvēktiesības, tiesa izmantoja Eiropas cietumu noteikumus (Eiropas Padomes Ministru komitejas leteikums Rec(2006)2 dalībvalstīm par Eiropas cietumu noteikumiem), kam ir rekomendējošs un vienlaikus pietiekami autoritatīvs raksturs.
Saskaņā ar šo noteikumu 18.1.apakšpunktu apstākļiem ieslodzītajiem paredzētajās telpās, un jo īpaši guļamtelpās, ir jābūt tādiem, kas neaizskar cilvēka cieņu un, cik vien iespējams, nav pretrunā ieslodzīto tiesībām uz privāto dzīvi, kā arī tiem jāatbilst veselības un higiēnas prasībām, jo klimatiskajiem apstākļiem, un jo īpaši platībai, gaisa kubatūrai, apgaismojumam, apkurei un ventilācijai šajās telpās jāpievērš pietiekami daudz uzmanības.
Visās ēkās, kurās jādzīvo, jāstrādā vai jāpulcējas ieslodzītajiem, saskaņā ar šo noteikumu 18.2.apakšpunktu telpām jāatbilst šādām prasībām: logiem ir jābūt pietiekami lieliem, lai ieslodzītie normālos apstākļos varētu lasīt vai strādāt dabiskā apgaismojumā un, ja vien ēkā nav atbilstošas gaisa kondicionēšanas sistēmas, lai pa tiem telpās varētu ieplūst svaigs gaiss, kā arī mākslīgajam apgaismojumam jāatbilst atzītiem tehniskiem standartiem.
Eiropas cietumu noteikumu 19.3.apakšpunktā noteikts, ka ieslodzītajiem pastāvīgi ir pieejamas sanitārās labierīcības, kurās ievērotas higiēnas prasības un ieslodzīto tiesības uz privātumu.
[3.3] Pieteicējs neapstrīd Daugavgrīvas cietuma informāciju par periodiem, kad viņš uzturējies /numuri/kamerā.
Vienlaikus tiesa konstatēja, ka pieteicējs nepamatoti norāda, ka viņš šajās kamerās kopumā uzturējies 67 dienas (*sk. lietas 108.lapu*). Cietuma administrācija, sniedzot informāciju par pieteicēja katrā kamerā pavadīto laiku, norādījusi arī katrā kamerā nepilnu dienu pavadīto laiku. Piemēram, tiek norādīts, ka pieteicējs no 2012.gada 4.janvāra līdz 5.janvārim atradies /numurs/.kamerā, bet no 5.janvāra līdz 6.janvārim – /numurs/.kamerā. Saskaņā ar pieteicēja aprēķiniem minētajā laikā viņš nelabvēlīgos apstākļos pavadījis četras dienas (divas /numurs/.kamerā un divas /numurs/.kamerā), lai gan patiesībā – trīs. 2012.gada 5.janvārī pieteicējs pārvests no /numurs/.kameras uz /numurs/.kameru un nav uzturējies katrā no minētajām kamerām pilnu diennakti. Atņemot no strīdus laika posmiem dienas, kas pavadītas divās kamerās, var secināt, ka pieteicējs apstākļos, kurus viņš uzskata par cilvēktiesībām neatbilstošiem, kopumā pavadījis 59 dienas.
Taču patiesais strīdus kamerās pavadītais laiks ir vēl mazāks. No Tiesu informācijas sistēmas ir redzams, ka pieteicējs vairākas dienas, kas norādītas kā pavadītas kādā no strīdus kamerām, ir piedalījies tiesas sēdēs Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā (2012.gada 14.februārī, 7. un 15.maijā), tātad, patiesībā uzturējies kamerā īslaicīgi, pirms etapēšanas uz tiesu.
Līdz ar to secināms, ka pieteicējs strīdus kamerās kopumā faktiski uzturējies nevis 67 dienas, kā viņš to norāda pieteikuma papildinājumā, bet ne vairāk kā 56 dienas.

[3.4] Tiesa atzina, ka atsevišķi pieteicēja turēšanas periodi strīdus kamerās nebija ilgstoši. Pārsvarā tie ilga vienu līdz piecas dienas. Visilgākais bija /numurs/.kamerā pavadītais laiks no 2012.gada 27.aprīļa līdz 6.maijam (10 dienas) un no 8. līdz 15.maijam (ņemot vērā piedalīšanos 15.maija tiesas sēdē, 7 dienas).
[3.5] Pārbaudot turēšanas apstākļus strīdus kamerās, tiesa norādīja, ka Latvijas sodu izpildes kodeksa 77.panta pirmā daļa paredz, ka dzīvojamās platības norma cietumos kopmītņu tipa telpās vienam notiesātajam vīrietim nevar būt mazāka par 2,5 kvadrātmetriem.
Eiropas Spīdzināšanas novēršanas komiteja savos ziņojumos vairākkārt ir ieteikusi grozīt šo normatīvo regulējumu un noteikt, ka platības norma cietumos kopmītņu tipa telpās vienam notiesātajam nevar būt mazāka par 4 m^2 (*sk., piemēram, Report to the Latvian Government on the visit to Latvia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 27 November to 7 December 2007, para 36, http://www.cpt.coe.int/documents/lva/2009-35-inf-eng.htm#_Toc196040 774*).
Savukārt Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi, ka cietuma kameras platība ir būtisks aspekts, kas jāņem vērā, izvērtējot, vai ieslodzījuma apstākļi ir pazemojoši. Ja uz vienu ieslodzīto ir mazāk nekā 3 m^2, tad, Eiropas Cilvēktiesību tiesas ieskatā, kamera ir uzskatāma par tik pārapdzīvotu, ka tas pats par sevi ir pamats Konvencijas 3.panta pārkāpuma konstatēšanai (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2009.gada 22.oktobra sprieduma lietā „Orchowski pret Poliju" 122.punkts; Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2011.gada 20.oktobra sprieduma lietā „Mandic un Jovic pret Slovēniju" 75.punkts*).
Kā izriet no Daugavgrīvas cietuma administrācijas sniegtās informācijas, periodos, kad pieteicējs uzturējies /numuri/kamerā, tikai atsevišķos gadījumos platība kamerā uz vienu ieslodzīto bijusi mazāka nekā 3 m^2. Tā ir bijis /numurs/.kamerā no 5. līdz 6.janvārim, no 13. līdz 14.februārim, no 6. līdz 7.maijam, no 22. līdz 23.maijam (2,74 m^2 uz ieslodzīto), /numurs/.kamerā no 17. līdz 20.augustam (2,82 m^2 uz ieslodzīto). Pārējos laika posmos platība pārsniedza 3 m^2 uz ieslodzīto.
[3.6] Tādējādi, ņemot vērā, ka pieteicējs pārapdzīvotības apstākļos atradies neilgi, turklāt novirzes no pieļaujamiem rādītājiem nebija lielas, izskatāmajā lietā pārapdzīvotība kamerās nav uzskatāma par tādu apstākli, kas pieteicējam sagādājis ciešanas tādā pakāpē, lai konstatētu cilvēktiesību pārkāpumu.
[3.7] No lietā esošajiem pierādījumiem tiesa neguva apstiprinājumu pieteicēja norādēm, ka kamerās valdījuši antisanitāri apstākļi, ka tajās bijis pelējums un mitrums.
Tiesa nesaskatīja pamatu konstatēt kameru nepietiekamu ventilāciju, ņemot vērā cietuma sniegto informāciju, ka visās kamerās gaisa apmaiņu nodrošināja vai nu mākslīgā ventilācija, vai nu mākslīgā un dabīgā ventilācija. Pieteicēja apgalvojumi par nepietiekamu ventilāciju nav nepietiekami, lai konstatētu pārkāpumu.
Tā kā tualetes bija aprīkotas ar ūdens noliešanas sistēmu, nav pamata uzskatīt, ka nepatīkamās smakas kamerās bijušas pastāvīgi. Tualetes vietas ir norobežotas, nodrošinot privātumu, savukārt atsevišķās kamerās esošā tā saucamā grīdas tualete nav uzskatāma par cieņu pazemojošu, jo vairākās pasaules valstīs tās pat tiek uzskatītas par sadzīves normu.
Izlietņu nenodalīšana no pārējās kameras telpas tiesas ieskatā nav apstāklis, kas varētu radīt būtisku cilvēktiesību pārkāpumu.
Dabīgā apgaismojuma nepietiekamību kamerās, kurās logu vietā ir stikla bloki, būtu ņemama vērā, ja pieteicējs minētajās kamerās būtu uzturējies ilgstoši (izskatāmajā lietā tajās pavadītais laiks nebija ilgs). Dabiskā apgaismojuma iespējamo trūkumu bija iespējams kompensēt ar mākslīgo apgaismojumu.
Divstāvu gultas, kā tas vairākkārt ir atzīts arī tiesu praksē, pašas par sevi nerada tiesību uz individuālu gultas vietu pārkāpumu.
[3.8] Tā kā Daugavgrīvas cietuma administrācijas rīcība nav atzīstama par prettiesisku, nav pamata arī pieteikuma apmierināšanai daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 26.septembra spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, kurā nepiekrīt tiesas sprieduma motivācijai un atkārto iesniegumā pārvaldei un pieteikumā minētos argumentus, kā arī citē Satversmes tiesas atziņas par tiesībām uz veselību. Papildus pieteicējs atsaucas uz Eiropas cietumu noteikumu 18.1., 18.3. un 19.3.punktu un norāda, ka viņš nav bijis Ķīnā, Japānā, Tuvo Austrumu valstīs, līdz ar to pirmās instances tiesas atsaukšanās uz šo valstu ieradumiem sanitāro mezglu iekārtošanā nav pamatota.
Par apstākļiem kamerās, neminot kurās, pieteicējs norāda, ka ieslodzītie tajās smēķē, tādējādi negatīvi ietekmējot gaisa kvalitāti, kā arī kamerās nav veikts kosmētiskais remonts.
Apstāklis, ka pieteicējs pieteikumā minētajās kamerās atradās neilgi, nevar būt par pamatu, lai atteiktu pieteicējam kompensācijas piešķiršanu.

[5] Paskaidrojumā par pieteicēja apelācijas sūdzību pārvalde paudusi viedokli, ka pirmās instances tiesas spriedums ir pareizs.

[6] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja pieteikumu un apelācijas sūdzību, atkārtojot pieteikumā minēto.
Pārvaldes pārstāve pieteikumu neatzina un lūdza noraidīt.

Motīvu daļa

[7] Izvērtējusi lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar administratīvā procesa dalībnieku izvirzīto argumentu pamatotību, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība ir pamatota daļā un pieteikums ir apmierināms daļā.

[8] Izvērtējot pieteicēja pieteikumu pēc būtības, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 26.septembra spriedumā ietvertais pamatojums, tostarp piemērojamo tiesību normu interpretācija un faktisko apstākļu noskaidrošana (izņemot secinājumu, ka turēšana kamerās, kuru platība uz vienu ieslodzīto bija mazāka nekā 3 m^2, ir nebūtisks cilvēktiesību aizskārums), ir pareizs un pilnībā pietiekams, tādēļ, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, Administratīvā apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai un to neatkārto.
Turklāt atbilstoši Administratīvā procesa likuma 294.panta pirmajai daļai apelācijas sūdzībā nedrīkst grozīt pieteikuma priekšmetu vai pamatu, ietvert jaunus prasījumus, kas nav pieteikti pirmās instances tiesā. Tas nozīmē, ka apelācijas instancē netiks vērtēti pieteicēja prasījumi (iebildumi pret smēķēšanu kamerās), kurus pieteicējs neizteica iesniegumā pārvaldei.
Papildus apgabaltiesa norāda turpmāko.
No lietas materiāliem pievienotajām kameru fotogrāfijām apgabaltiesa konstatē, ka, piemēram, /numurs/.kamerai, kurā pieteicējs uzturējās no 2012.gada 17.augusta līdz 20.augustam, ir divi logi, un tajā ir elektriskais gaismeklis, tas nozīmē, ka kamerā ir nodrošināts gan dabīgais, gan mākslīgais apgaismojums, kas vērtējams kā pietiekams. Tā kā kameras griestu augstums ir 2,85 m, un, kā paskaidro pārvalde, tajā ir nodrošināta arī mākslīgā ventilācija, tad nav pamatota pieteicēja sūdzība par nepietiekamu ventilāciju šajā kamerā. Minētajā kamerā ir atdalīts sanitārais mezgls, kas norobežots ar necaurspīdīgas plēves aizslietni pietiekamā augstumā (pārvalde norāda uz to, ka tās augstums ir 2 metri), kas aizsedz pieteicēja augumu pilnībā. Eiropas Padomes Ministru komitejas ieteikumu Rec (2006)2 dalībvalstīm par Eiropas cietumu noteikumiem 19.3.apakšpunktā noteikts, ka ieslodzītajiem pastāvīgi ir pieejamas sanitārās labierīcības, kurās ievērotas higiēnas prasības un ieslodzīto tiesības uz privātumu.
Apgabaltiesa, izvērtējot lietas materiāliem pievienotās kameru fotogrāfijas, atzīst, ka norobežojums labierīcībām kamerās ir pietiekams un tas atbilst tam nepieciešamā norobežojuma līmenim, kāds ir atzīts par pietiekamu administratīvo tiesu judikatūrā (sk. arī Administratīvās apgabaltiesas spriedumu lietā Nr.A420746410, Nr.A420520611 un Augstākās tiesas lēmumu (Nr.SKA-0621-14) minētajā lietā, kā arī Administratīvās apgabaltiesas spriedumu lietā Nr.A420480011 par apstākļiem Daugavgrīvas cietumā). Līdz šim normatīvajos aktos nav noteikts un judikatūrā nav atzīts, ka sanitārajam mezglam ir jābūt atsevišķā ar ventilāciju aprīkotā telpā.
Lai gan atsevišķām kamerām būtu vēlams kosmētiskais remonts, lietai pievienotās fotogrāfijas neliecina, ka kameru stāvoklis varēja apdraudēt pieteicēja veselību un dzīvību.
Pieteicēja iebildumi par divstāvu gultām kamerās Daugavgrīvas cietumā ir izvērtēti administratīvajās lietās Nr.A420454811 un Nr.A420456811, kurās atzīts, ka apstāklis, ka gultas ir sabīdītas kopā, pats par sevi neradīja pieteicējam negatīvas sekas. Savukārt apstākli, ka gultas ir divstāvu, tiesībsargs nav atzinis par ierobežojošu.
Arī citās lietās administratīvā tiesa atzinusi, ka apstāklis, ka gultas ir divos stāvos, nav tiesību normu pārkāpums. Tiesa norādīja, ka pats par sevi fakts, ka gultas ir izvietotas divos līmeņos, nav pazemojošs un cilvēka cieņu aizskarošs. Tā tas būtu tikai gadījumā, ja cilvēkam, kuram būtu jāguļ gultas otrajā stāvā, nebūtu iespējas tur nokļūt fizisku ierobežojumu dēļ (*sk., piemēram, Administratīvās apgabaltiesas 2012.gada 26.oktobra sprieduma lietā Nr.A42696509 19.punktu*).

[9] Kā atzina pirmās instances tiesa, pieteicējs Daugavgrīvas cietumā uzturējies /numuri/kamerā, bet tikai atsevišķos gadījumos kamerā platība uz vienu ieslodzīto bijusi mazāka nekā 3 m^2. Tā ir bijis /numurs/.kamerā no 2012.gada 5.janvāra līdz 6.janvārim, no 13.februāra līdz 14.februārim, no 6.maija līdz

7.maijam, no 22.maija līdz 23.maijam (2,74 m^2 uz ieslodzīto), /numurs/.kamerā no 17.augusta līdz 20.augustam (2,82 m^2 uz ieslodzīto).
Saskaņā ar Konvencijas 3.pantu nevienu cilvēku nedrīkst spīdzināt vai cietsirdīgi vai pazemojoši ar viņu apieties vai sodīt.
No Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras izriet, ka gadījumā, ja konstatēts, ka platība uz vienu ieslodzīto ir mazāka par 3 m^2, tas ir pietiekami Konvencijas 3.panta pārkāpuma konstatēšanai (*sk. 2008.gada 12.jūnija sprieduma lietā „Vlasov pret Krieviju" 81.punktu ar atsaucēm uz tiesas judikatūru*).
Arī Augstākā tiesa (*sk. 2013.gada 5.septembra spriedumu Nr.SKA-0436/13*) atzinusi, ka Latvijas Sodu izpildes kodeksa 77.panta pirmā daļa, kas attiecībā uz vīriešiem paredz, ka dzīvojamās platības norma cietumos kopmītņu tipa telpās vienam notiesātajam nevar būt mazāka par 2,5 m^2, piemērojama, ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas un Satversmes tiesas atziņas par Konvencijas 3.panta standartu un Konvencijas normu interpretāciju, lai nenonāktu pretrunā Satversmes un Konvencijas standartiem par mazāko iespējamo telpas platību katram ieslodzītajam.
Tā kā 2012.gadā Daugavgrīvas cietuma Daugavpils nodaļas /numurs/.kamerā no 5. līdz 6.janvārim, no 13. līdz 14.februārim, no 6. līdz 7.maijam, no 22. līdz 23.maijam kameras platība uz ieslodzīto bija 2,74 m^2, /numurs/.kamerā – laika posmā no 17.augusta līdz 20.augustam 2,82 m^2 uz ieslodzīto, tad, neskatoties uz Latvijas Sodu izpildes kodeksa 77.panta pirmās daļas regulējumu, fakts, ka pieteicējs bija ievietots šajās kamerās, ir pietiekams, lai konstatētu Konvencijas 3.panta pārkāpumu un Daugavgrīvas cietuma administrācijas prettiesisko rīcību.

[10] Nosakot atbilstīgu atlīdzinājumu pieteicēja tiesību aizskārumam, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.
Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 92.pants ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.
Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pantu morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.
Apgabaltiesa ir atzinusi, ka ar iestādes faktisko rīcību ir izdarīts Konvencijas 3.panta pārkāpums.
Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.pants paredz, ka morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus. Personiskā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 7114,36 *euro*. Ja nodarīts smags personiskais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 9960,10 *euro*, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzinājuma apmērs var būt līdz 28 457,44 *euro*. Morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 4268,62 *euro*. Ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 7114,36 *euro*, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzinājuma apmērs var būt līdz 28 457,44 *euro*. Ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, personiskā kaitējuma, tai skaitā morālā kaitējuma, patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās.
Apgabaltiesa vērtē, vai pieteicējam ir nodarīts smags morālais kaitējums un kāds atlīdzinājums būtu atbilstīgs pieteicēja tiesību aizskārumam.
Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas sniegto skaidrojumu, lai slikta izturēšanās atbilstu Konvencijas 3.pantam, sliktas uzturēšanās raksturam jāsasniedz minimālais smaguma līmenis. Šī minimuma novērtēšana ir relatīva pēc būtības; tā ir atkarīga no lietas faktu kopuma un, jo īpaši, no izturēšanās ilguma, tās izraisītajām fiziskajām un psihiskajām sekām, kā arī, dažkārt, no cietušā dzimuma, vecuma un veselības stāvokļa (*skatīt tiesas 2011.gada 31.maija spriedumu lietā „Birznieks pret Latviju" 80.punktu*).
Lai gan fakts, ka pieteicējs bija ievietots kamerās, kur platība uz vienu ieslodzīto bija mazāka nekā 3 m^2, ir pietiekams, lai konstatētu Konvencijas 3.panta pārkāpumu, tomēr, ņemot vērā, ka pieteicējs nepietiekamā platībā ar pārtraukumiem kopumā pavadījis aptuveni septiņas diennaktis, turklāt divās no tām dienas laikā viņš piedalījās tiesas sēdēs (14.februārī un 7.maijā), līdz ar to karantīnas kamerās neuzturējās, un pieteicējs nav norādījis, ka viņam nebija nodrošinātas ikdienas pastaigas, ka tas radīja pieteicējam fiziskās un psihiskās sekas vai citus veselības traucējumus, pieteicēja tiesību aizskārumu apgabaltiesa nevērtē kā smagu.

[11] Nosakot pieteicēja tiesību aizskārumam atbilstīgu atlīdzinājumu, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.
Administratīvā apgabaltiesa lietā Nr.A420379612 par ieslodzītā turēšanu pārapdzīvotības apstākļos Daugavgrīvas cietumā 71 diennakti piesprieda atlīdzinājumu par morālo kaitējumu 213,43 *euro* apmērā.
Līdzīgā lietā Nr.A42808309 atzīta par prettiesisku Daugavgrīvas cietuma faktiskā rīcība un tiesa ir noteikusi morālo kaitējumu 298,80 *euro* apmērā par neatbilstošos apstākļos pavadītām 104 diennaktīm. Lietā A420771210, atzīstot par prettiesisku Daugavgrīvas cietuma administrācijas faktisko rīcību, morālais kaitējums novērtēts 213,43 *euro* apmērā.
Administratīvā apgabaltiesa lietā Nr.A420569110 atzina, ka pieteicējam taisnīgs atlīdzinājums vispārīgi būtu nosakāms 2845,74 *euro* apmērā par 723 dienām, ko pieteicējs pavadījis nepietiekamos dabīgā apgaismojuma apstākļos, tostarp 691 diena ar nepietiekamu ventilāciju, ņemot vērā pieteicēja rīcību, kas varēja samazināt viņam radušos morālo kaitējumu, samazināja līdz 853,72 *euro*.
Nosakot atlīdzinājuma apmēru, apgabaltiesa ņem vērā, ka izskatāmajā gadījumā kameru nepietiekamā platība pati par sevi jau radīja pārkāpumu, taču pieteicējs kamerā uzturējās samērā neilgu laiku un ne biežāk kā reizi mēnesi, turklāt atsevišķās dienās piedalījās tiesas sēdēs un karantīnas kamerā šo dienu laikā neuzturējās. Pamatojoties uz minēto un ievērojot to, ka lietā netika konstatētas citas pieteicēja norādītās neatbilstības turēšanas apstākļos strīdus kamerās, apgabaltiesa atzīst, ka, samērojot šajā lietā konstatēto pieteicēja tiesību aizskāruma raksturu un apmēru ar citās lietās analizēto personu tiesību aizskārumu, pieteicējam radītā morālā kaitējuma atlīdzinājums par prettiesisko Daugavgrīvas cietuma administrācijas faktisko rīcību, turot pieteicēju Daugavgrīvas cietuma Daugavpils nodaļas kamerās, kuru platība uz vienu ieslodzīto bijusi nedaudz mazāka par 3 m^2, t.i., apstākļos, kas ir pretēji cietsirdīgas un cieņu pazemojošas izturēšanās aizliegumam, ir nosakāms 50 *euro* apmērā.

[12] Tā kā pieteicējs šajā lietā bija atbrīvots no valsts nodevas samaksas, atbildētājai, kas šajā lietā ir Latvijas Republika, nav uzliekams pienākums atlīdzināt valsts nodevu (Administratīvā procesa likuma 126.panta otrā daļa).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

/pers. B/ pieteikumu apmierināt daļā.
Atzīt par prettiesisku Daugavgrīvas cietuma administrācijas faktisko rīcību, nenodrošinot pieteicējam cilvēktiesību standartiem atbilstošus apstākļus Daugavgrīvas cietuma /numurs/.kamerā no 2012.gada 5.janvāra līdz 6.janvārim, no 13.februāra līdz 14.februārim, no 6.maija līdz 7.maijam, no 22.maija līdz 23.maijam un /numurs/.kamerā no 2012.gada 17.augusta līdz 20.augustam.
Uzlikt par pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt /pers. B/, personas kods /personas kods/, morālo kaitējumu 50 (piecdesmit) *euro* apmērā.
Pārējā daļā pieteikumu noraidīt.
Piespriest no Ieslodzījuma vietu pārvaldes valsts nodevu 85,37 *euro* apmērā.
Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā vienā mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja I.Kaļiņina

Tiesnese S.Liniņa